

แบบเรียน

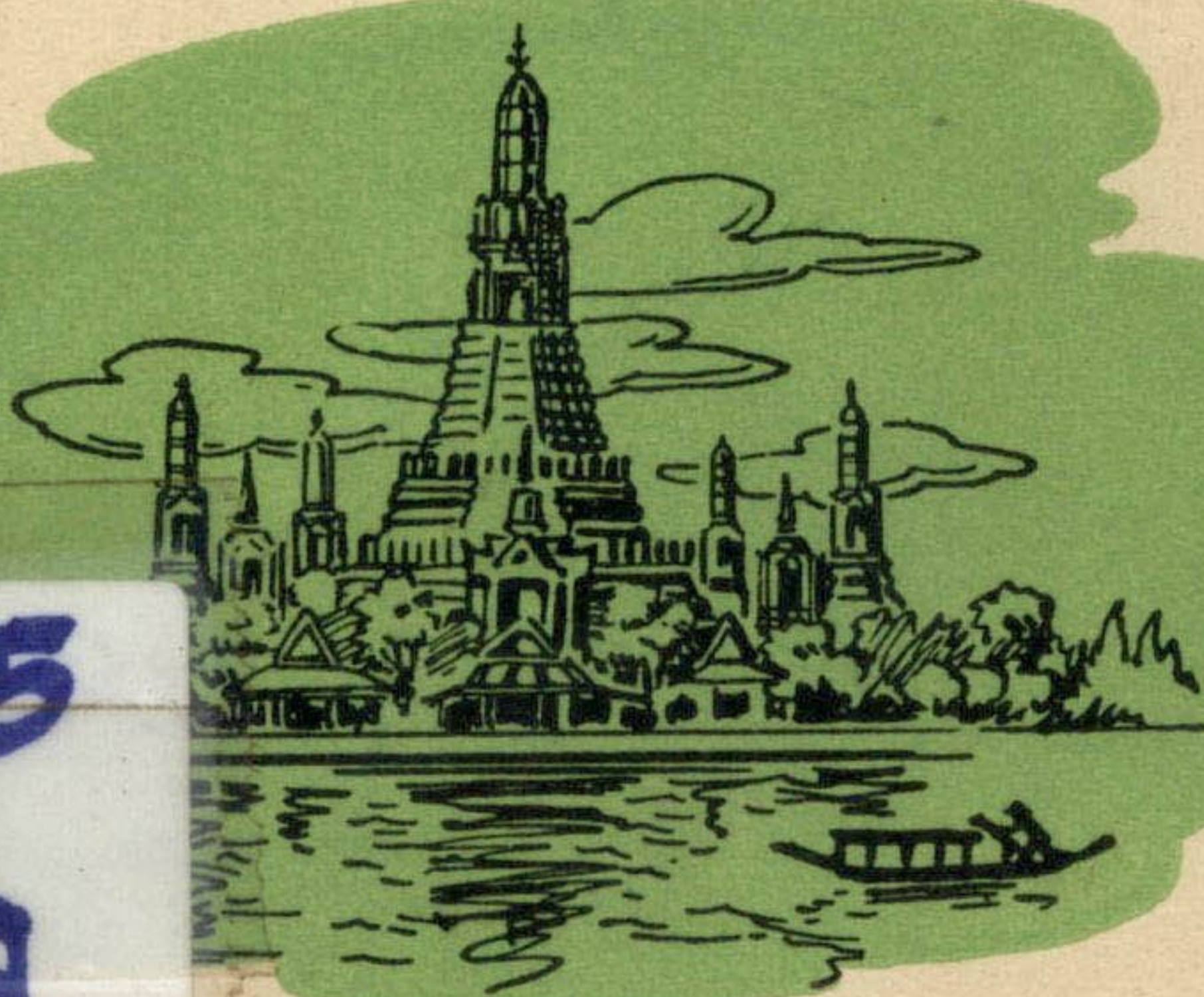
ไวยากรณ์ไทย

สำหรับชั้นมัธยมปีที่ ๔

ตรงตามหลักสูตรใหม่ ๒๔๙๐

นายประเสริฐ ขลิบทอง ป.ม.

เรียบเรียง

495.915
ป 418ค

พิมพ์จำหน่ายที่

บริษัทประชาช่าง จำกัด

အမည်

အမည်

အမည်

အမည်

အမည်

အမည်

အမည်

အမည်

๒๐๗
พ.ร.ม.-

2901

ไวยากรณ์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ตรงตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๕,๐๐๐ ฉบับ

นายประเสริฐ ชลบทอง ป.ม.

ผู้เรียบเรียงหนังสือหลักสูตรภาษาไทยประโยคเตรียมอุดมศึกษา

เรียบเรียง

พิมพ์จำหน่ายที่ บริษัท ประชาช่าง จำกัด

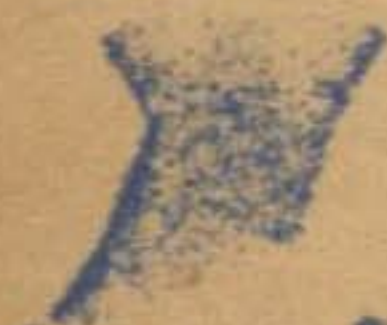
ตลาดน้อย พระนคร

(สงวนลิขสิทธิ์)

เลขห้อง

214

เลขหมู่

495.915

2/4182

เลขทะเบียน

คำนำ

หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงหนังสือหลักภาษาไทย
สำหรับประโยคเตรียมอุดมศึกษาออกพิมพ์จำหน่ายแล้ว ได้มี
ผู้แนะนำแก่ข้าพเจ้าเป็นจำนวนมากมาย ขอให้ข้าพเจ้าแบ่ง
หนังสือเล่มนี้ออกเป็นเล่มเล็ก ๆ ให้ตรงกับหลักสูตรในชั้น
หนังสือ ๆ นักเรียนชั้นต่าง ๆ จะได้มีโอกาสใช้เล่าเรียนทบทวน
เพราะหนังสือเรียนประเภทนี้ขาดแคลนมานานแล้ว เรื่องนี้
ข้าพเจ้าเห็นความจำเป็นอยู่เหมือนกัน จึงได้จัดแบ่งหนังสือ
เล่มนี้ออกเป็น ๓ เล่ม เรียบเรียงเสียใหม่ให้ตรงตามหลักสูตร
ชั้นมัธยมศึกษา ๔, ๕ และ ๖ ตั้งใจว่าจะพิมพ์ให้ทันใช้ใน
คราวเปิดภาคเรียน ๒๕๕๐ แต่พอติดทางกรมสามัญปรับปรุง
ประมวลการสอบชั้นใหม่ ข้าพเจ้าจึงจำต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข
หนังสือให้ตรงกับประมวลการสอบและหลักสูตรที่ได้วางไว้ใหม่
นี้ โดยจัดเป็นภาคต้น ภาคกลาง ภาคปลาย จึงหวังว่า
หนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้นำไปใช้อยู่บ้าง
จากเวลาดำเนินการนี้

สารบัญ

ภาคต้น

ภาษาคืออะไร	หน้า ๑
ความหมายของคำว่าภาษา	” ๑
ภาษาเกิดขึ้นได้อย่างไร	” ๒
ประโยชน์ของการเรียนภาษา	” ๕
<u>หมวดออกษรวิธ</u>	” ๗
มูลรากแห่งตัวอักษร	” ๗
เสียงในภาษาไทย	” ๗
สระ, รูปสระ, เสียงสระ, จำแนกสระ และวิธีใช้	” ๑๐
พยัญชนะ, รูปพยัญชนะ, จำแนกพยัญชนะ	” ๒๗
วรรณยุกต์, รูปวรรณยุกต์, วิธีเขียนวรรณยุกต์	” ๓๔
เสียงวรรณยุกต์, ชนิดวรรณยุกต์	” ๓๔
คำเป็นคำตาย	” ๓๕
ไทรยางค์	” ๓๖
อักษรค่อักษรเดียว	” ๓๗
วิธีประสมอักษร	” ๔๑
วิธีกระจายอักษร	” ๕๔
หลักการอ่านคำต่าง ๆ	” ๕๖

ภาคกลาง

วจีวิภาคคืออะไร	หน้า ๖๔
ความหมายของคำ	” ๖๔
เค้าเงื่อนของคำ, คำมูล, และคำประสม	” ๖๕
ลักษณะคำประสม	” ๖๖
ชนิดของคำ นาม, สรรพนาม, กริยา, วิเศษณ์	” ๖๗

ภาคปลาย

ลักษณะคำพูดและข้อความ	หน้า ๗๖
ประโยคกับวลี	” ๗๖
ประเภทของวลี	” ๗๗
ชนิดของประโยค	” ๗๘
เอกรรทประโยค	” ๗๘
การผันพันธเอกรรทประโยค	” ๗๙

ซึ่งข้าพเจ้าต้องขออภัยด้วย อนึ่งข้าพเจ้าจะขอรับพระคุณและ
 ยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านจะส่งข้อบกพร่องและคำ แนะนำ อันเกิด
 จากการผิดพลาดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อจะได้แก้ไขในโอกาส
 ต่อไป.

ประเสริฐ ขลิบทอง

๑๗ พฤษภาคม ๒๔๘๓

ภาคต้น

ภาษาคืออะไร

คำว่า “ภาษา” เป็นคำสันสกฤต มาจากคำว่า “ภาษา” เป็นคำกริยาแปลว่า พูด, ถิ่น, บอก “ภาษา” เป็นคำนาม หมายถึงคำพูดหรือถ้อยคำที่ใช้พูดจากัน.

ความหมายของคำว่า “ภาษา” คือเป็นเครื่องหมายแสดง
ความในใจออกมาให้ทราบ จะเป็นด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม ข้อ
สำคัญก็คือแสดงให้ฝ่ายหนึ่งสามารถเข้าใจความมุ่งหมายของ
อีกฝ่ายหนึ่งได้โดยแสดงออกมาเป็น ๒ ทาง คือ: -

๑. จักษุภาษา คือภาษาที่ใช้ตา เป็น เครื่อง ดังเกต
โดยฝ่ายหนึ่งต้องแสดงกริยาอาการให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นได้ด้วยตา
จะเป็นการแสดงอาการพะยักหน้า, ดันศีรษะ, โบกมือ ฯลฯ
หรือเขียนเป็นเครื่องหมายลายลักษณ์อักษรก็ตาม ความ
สำคัญอยู่ที่ให้เห็นแล้วเข้าใจความหมายกันได้เท่านั้น.

๒. โสตภาษา คือภาษาที่ต้องใช้หูเป็นเครื่องดังเกต
ความหมายโดยฝ่ายหนึ่งต้องแสดงด้วยเสียง ให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ได้ยินและเข้าใจความหมายกันได้ ซึ่งได้แก่ภาษาพูด.

ภาษาเกิดขึ้นได้อย่างไร

เรื่องการเกิดขึ้นแห่งภาษานี้ ยังไม่มีหลักฐานทราบกัน
อย่างแน่นอนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เท่าที่สันนิษฐานกันโดย
ทั่วไปแล้วล้วนมากจากความเห็นว่า เกิดจากเสียงต่าง ๆ ที่
ปรากฏขึ้นกับอาการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ เป็นก่อนนอนแล้วนำ
มาบัญญัติ ชอชนภายหลังตามลักษณะอาการปรากฏนั้นๆ คือ-

๑. เกิดจากเสียงร้องต่าง ๆ

(๑) เสียงร้องของสัตว์ แต่เดิมมานุษย์ยังไม่รู้จัก
การเรียกชื่อสัตว์หรือสิ่งต่าง ๆ เลย ครั้นเมื่อประสงค์จะ
กล่าวถึงสัตว์หรือสิ่งใดตนปรารภนั้น ก็ต้องทำท่า หรือทำเสียง
ร้องเลียนแบบให้เหมือนกับเสียงร้องของสัตว์นั้น ต่อมาเสียง
ร้องของสัตว์จึงกลายเป็นชื่อของสัตว์ไป เช่นได้ยินเสียง
นกชะน็ดหนึ่งร้อง “กา ๆ” ก็เรียกชื่อนกนั้นว่า “กา”
ได้ยินสัตว์ทროงว่า “แบะ ๆ” ก็ตั้งชื่อว่า “แพะ” เป็น
ต้น จิบ, จอก, กาเหว่า, แกะ, วัว, แมว ฯลฯ ก็เช่น
เดียวกัน เมื่อเราได้ยินมนรืองเป็นเสียงอย่างไร ก็ตั้งชื่อสัตว์
นั้นตามเสียงของมัน.

(๒) เสียงของเด็กสอนพูด ตามธรรมดาเด็กอ่อน
 ใช้เสียงที่ออกมาจากลำคอโดยตรง ครั้นเมื่อโตพอจะพูด
 เสียงที่พูดได้ก่อนมักต้องใช้ริมฝีปากเข้าช่วยด้วยทงหน
 เป็นเช่นนั้นเพราะเมื่อเด็กได้ยินเสียงพูดก็มองเห็นริมฝีปากของผู
 พูด ฉะนั้นคำที่เด็กพูดแรก ๆ จึงมักตงต่นด้วยตัวอักษรที่ตอง
 ใช้ริมฝีปาก เพื่อเป็นการเลียนแบบคือ บ, ป, ผ, พ, ม,
 เช่น พ่อ, แม่, พี่, ฯลฯ เป็นต้น ความจริงการที่เด็ก
 เปล่งเสียงออกมาเช่นนั้นไม่มีความหมายอะไรเลย เปล่งออกมา
 ดอย ๆ เท่านั้น แต่เมื่ออยู่ใกล้ซึ่งคนเฒ่ามาด้นนั้นเขา
 เองว่ามีความหมายถึงผู้นั้นบางผู้นั้นบาง จึงเกิดเป็นชื่อตาม
 ที่เข้าใจกันเอง.

(๓) เสียงออกอุทาน เป็นเสียงที่คนเราเปล่งออก
 มาในขณะที่มีอารมณ์ต่าง ๆ โดยไม่รู้ตัว เช่น รูดักดีใจ,
 เสียใจ, ตกใจ, เจ็บปวด เป็นต้น เสียงที่เปล่งออกมา
 ในลักษณะการเช่นนั้นจึงกลายเป็นภาษาชน ตัวอย่างเช่นเสียง
 ร้องเวลาดเจ็บปวด เรามักร้องว่า “โอ้ย, อูย” ซึ่งเวลาดคราว
 มีเสียงคล้ายกับ “โอ้ย, อูย” เลยกลายเป็น “โหย” หรือ
 “โหยไห้” ซึ่งหมายความว่าร้องไห้ เป็นต้น “โอด, ลำเออย,
 ดะหอย” ก็มามาเช่นเดียวกัน.

๒. เกิดจากลักษณะอาการ และ อาการเคลื่อนไหว ของ ธรรมชาติ

(๑) เสียงของสิ่งต่างๆ เคลื่อนไหวตามที่เราได้ยิน เช่นได้ยินเสียงใบมะม่วงร่วงดัง “แปะ, บัด” ก็เอาใช้เป็น “บัด, พด” เป็นต้น คำเหล่านี้ค่อยมากลายกันต่อไปตามลำดับ เช่นได้ยินเสียงฝนตกหรือน้ำตกดังซู่ซ่า ก็เอามาใช้เป็น โชก, โชก, ซก, โซม เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับอาการของน้ำไหลทั้งสิ้น เสียงฟ้าร้องครืน ๆ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เรามาดูข้อตามเสียงที่ได้ยินทั้งสิ้น.

(๒) เสียงที่เกิดจากตัวของมันเอง เช่นเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ เมื่อเราตีฆ้อง จะมีเสียงดัง “ดิง ๆ” เราก็กดข้อดังเหล่านี้ชื่อว่า “ดิง.” เป็นต้น ฆ้อง, กลอง, ระฆัง, กระดัง ๆ ด ๆ ก็มีข้อเช่นโดยนัยเดียวกัน.

การกำหนดความหมายและการตั้งชื่อตามเสียง และ ลักษณะอาการดังกล่าวกว้างขนาดนั้น หาเหมือนกันหมดทุกชาติทุกภาษาไม่ ต่างก็ได้ยินเสียงผิดเพี้ยนต่าง ๆ กันไปและมีความ

เข้าใจไม่เหมือนกัน เช่น “ว” หรือ “ง” การที่ไทย
 เรียกเช่นนั้นเพราะได้ยินเสียงร้องของมันเป็นเช่นนั้น แต่เขมร
 เรียก “โก,” ญวนเรียก “โบ,” พม่าเรียก “นอ” บาด
 หรือสันสกฤตเรียก “โค,” อังกฤษเรียก “คาว,” แต่
 ฝรั่งไม่แตกต่างกันจนขั้นพื้นฐานไม่ได้ การอยู่ใกล้ไกลกัน
 เป็นข้อสำคัญอันหนึ่งในการเรียกชื่อผดเพน หรือทำให้ภาษา
 ผิดกัน แต่ถ้าเป็นพวกที่อยู่ห่างไกลกันมากภาษากย ผิดกันมาก
 ขนตามลำดับ เช่นไทยเรียก “แมว” จีนเรียก “เงี้ยว”
 ซึ่งต่างก็เรียกตามเสียงของมัน แต่อังกฤษเรียก “แคท” ซึ่ง
 ต่างกันมาก บางท่านสันนิษฐานว่าเขาอาจเรียกตามเสียงหู
 ขณะเมื่อนั้นโกรธก็ได้.

ประโยชน์ของการเรียนภาษา

๑. ในการพูด ทำให้รู้จักใช้จำนวนถ้อยคำถูกต้อง
 ไม่ผิดความหมาย ภาษาเป็นเครื่องหมายแสดงถึงชาติ กล่าว
 ได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญคู่กับชาติ เป็นเครื่องหมายแสดงความเข้าใจซึ่ง
 กันและกัน เป็นเครื่องวัดความเจริญของชาตินั้น ๆ ได้นามา
 ใช้กันโดยทั่วไป.

๒. ในการอ่าน ทำให้^๒อ่าน^๑หนังสือ^๑ได้^๒ถูกต้อง^๑ ออก
 ได้^๑ยัง^๒ถูกต้อง^๑ตาม^๑ระเบียบ^๑ของ^๑ภาษา^๑ วิชา^๑วรรณคดี^๑ควร
 หยุด^๑ เพื่อ^๑แบ่ง^๑ใจ^๑ความ^๑ ดำ^๑รง^๑ทำให้^๑รู้จัก^๑อ่าน^๑คำ^๑ประ^๑พจน์^๑
 ได้^๑ถูกต้อง^๑ตาม^๑ลักษ^๑ณะ^๑บ่ง^๑คบ^๑ของ^๑คำ^๑ประ^๑พจน์^๑นั้น^๑ ฯ

๓. ในการเขียน ทำให้^๑เขียน^๑หนังสือ^๑ได้^๑ถูกต้อง^๑เป็น^๑
 ระเบียบ^๑ ใช้^๑ตัว^๑สะ^๑กด^๑การ^๑น^๑ต์^๑ได้^๑ถูกต้อง^๑ตลอด^๑จน^๑วรรณคดี^๑นั้น^๑
 ว่าจะ^๑เป็น^๑คำ^๑รอย^๑แหว^๑หรือ^๑คำ^๑ประ^๑พจน์^๑ก^๑ด^๑.

หมวดศอักษรวชิ

ศอักษรวชิเป็นตำราไวยากรณ์ทกลาวถึงแบบแผนศอักษ-
ชรตลอดจนวิธีเขียนวิธีอ่านและการใช้ศอักษรให้ถูกต้องตาม
ความนิยม.

มูลรากแห่งศอักษร

ก. สระและพยัญชนะ มีหลักฐานมาจากภาษาบาลี
และสันสกฤต คือ:-

๑. ลักษณะรูปศอักษรคล้ายกัน ศอักษรชาติต่างๆ
เช่น เขมร, ลาว, มอญ, พม่า ทด้ายแบบมาจากบาลีและ
สันสกฤต มีรูปลักษณะคล้ายคลึงกับศอักษรไทย จะมีผิดเพี้ยน
กันบ้างก็เกี่ยวกับการเขียน เพราะบ้างก็เขียนในใบลานซึ่ง
ต้องใช้เหล็กจัน บ้างก็เขียนในกระดาษ จึงมีการประดิษฐ์
ศอักษรให้ผิดเพี้ยนไปตามแต่จะเห็นงาม.

๒. การจัดลำดับศอักษรคล้ายกัน คือจัดสระเอา
ไว้ก่อน แล้วถึงพยัญชนะ จัดเป็นพยัญชนะวรรคเรียงกันตาม
ฐานที่เกิดของศอักษร คือ คอ, เพดาน, ปุ่ม, เหงือก, ฟัน
และริมฝีปาก พวกสระด้วยก็นักจัดตามลำดับฐาน คือ อะ อา

(เกิดแต่คอ), อี อี (เกิดแต่เพดาน), อุ อุ (เกิดแต่
ริมฝีปาก), ๆ ด ๆ เป็นต้น ล้วน ๆ, ๆา, ๆ ด ๆ เป็นต้นระ
แปดกและสระประสมก็จัดไว้ท้าย และเรียงลำดับถูกต้องเช่น
เดียวกัน ล้วนพยัญชนะก็เหมือนกัน จัดเป็นวรรค ๆ ตั้งแต่
ฐานคอไปจนถึงริมฝีปาก ในวรรคหนึ่ง ๆ ก็เรียงตามลำดับ
หนักเบาของพยัญชนะคือ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕ ทั้ง ๕ วรรค
ล้วนเศษวรรคก็จัดลำดับเรียกเป็นพวก ๆ คือพวกอัมสระมี
ย, ร, ด, ญ ก็เรียงตามฐานที่เกิด ค, ฆ, ฉ. ๓ ล้วน
เป็นพวก “อตุ้มะ” มีเสียงโฝพนักเรียงตามลำดับฐานด้วย
ล้วน ห พ เป็นตัวพิเศษเอาไว้ท้าย บรรดาพวกอักษรของ
ชาติทวกรรมลักษณะเช่นนี้เหมือนกันหมด.

๓. วิธีประสมอักษรคล้ายกัน คือเอาสระไว้ข้างหน้า
บางข้างหลังบาง ข้างบนบาง และข้างล่างบาง แต่ของเดิม
นั้นมีผลกับอักษรไทยเราอยู่บ้าง คือเขามตัวซ้อนกัน คือ
อยู่ข้างล่างเรียกว่าคน ถ้าคำใดมีตัวสะกดตัวตาม ก็เขียนตัว
สะกดซ้อนข้างบน เช่น แ่ว, ล่ยาม, ๆ ด ๆ เขียนเป็น
แ่, ล่าม, เป็นต้น การใช้ตัวซ้อนนี้ไทยเดิมล้วนมากใช้ในการ
เขียนภาษาบาลี ต่อมาพระเจ้าขุนรามกำแหงใช้เขียนเรียงคน

หมด เช่น “หน” เขียนเป็น “หนน” ในปัจจุบันได้เปลี่ยน
น

เป็น “น” เพราะการเขียนเรียงกันทำให้อ่านยาก.

ข. วรรณยุกต์ ในภาษาบาลีและสันสกฤตไม่มีใช้ การ
ที่ไทยมีวรรณยุกต์ ไชนนกะเหงอด้วยไทยเราอยู่ใกล้จีน จึง
นิยมเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ คล้ายเสียงดนตรีตามแบบจีน.

เสียงในภาษาไทย มีอยู่ ๓ เสียง คือ:—

๑. เสียงแท้ เป็นเสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอโดย
ตรง ไม่ต้องใช้ลิ้น ริมฝีปาก หรือส่วนอื่น ๆ ในปากช่วย
ทำให้เสียงเปลี่ยนแปลงไป เหมือนกับเสียงร้องของเด็กอ่อน
หรือเสียงสัตว์ เช่น ออ, อา, ออ, ฯลฯ อักษรสำหรับ
ตั้งชนแทนเสียงแท้เรียกว่า “สระ”

๒. เสียงแปร เป็นเสียงแท้ที่เปล่งออกมาจากลำคอ
แล้วใช้ลิ้นกะทบเพดาน, ฟัน หรือริมฝีปาก ทำให้เป็นเสียง
ต่าง ๆ เช่น มอ, ขอ, ถอ, ฯลฯ อักษรสำหรับตั้งชนแทน
เสียงแปรเรียกว่า “พยัญชนะ”

๓. เสียงดนตรี เป็นเสียงแท้หรือเสียงแปรที่เปล่งออก
มาจากลำคอทำให้มีเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เหมือนเสียงดนตรี เช่น
กา, ก้า, ก๊า, ก๊า, ก้า ฯลฯ อักษรสำหรับตั้งชนแทนเสียง
ดนตรีเรียกว่า “วรรณยุกต์”